

Ila se je skrila.

Spisal Andrej Rapè.

1.

Ali se še spominjate Bohinčevega Ila? Upam. V lanskem letniku „Zvončka“ — ravno v 2. številki — sem vam ga bil opisal. Vidite ga ondi na sliki z bratcem in sestrico, ko razmetava črez noč padli sneg. Danes vam povem o tem korenjaku nekaj novega. Oh, saj ima toliko doživljajev ta Bohinčev Ila! Vsak dan ugame kaj novega.

O sv. Jakobu je bilo. Saj veste, kako je takrat vroče! Človek bi najrajši vrgel vso obleko s sebe, da bi mu bilo hladneje. Pa pridem tiste vroče dni na Iletov dom. Ves znojen sem bil. Doli pred hlevom ugledam Ilo. Obstanem. „Kaj pa ti je, Ila?“ ga vprašam.

Moško se je razkoračil pred menoj, me bistro pogledal pa kratko odgovoril: „Nič!“

„Pa čemu si v tej vročini tako napravljen?“

„Jaz?“ mi odgovori. „Saj nisem!“

Smeh me je silil, a dečka s smehom nisem hotel užaliti. Strašno lepo se mi ga je zdelo gledati tako opravljenega kot bi bil v Sibiriji. *) Postal sem še malo in ga gledal. Najbrže se mu je jelo to moje opazovanje zdeti bedasto. Obrnil mi je hrbet pa ni rekel ni bev ni mev. Pobral je gnojne vile, ki so ležale pred hlevom na tleh, jih zadel na ramo, seveda s precejšnjo težavo — Ila je še majhen — in odkorakal v hlev, češ: „Zijalo zijalasto! V uho me piši!“

Stopil sem k Bohinčevim v gostilnico.

„Vroče je, vroče, mamica,“ sem pozdravil.

„Vroče pa tako, saj pravim, da ni več prestajati,“ odgovori mamica.

„Kaj pa ste Ilo tako oblekli kot v najhujši zimi?“

„Ali se je že zopet okomotal?“ je dela mamica. „Oh, saj pravim! Ta otrok! Saj ni tega četrte ure, ko sem ga slekla! Pa se je moral že zopet napraviti. Naš Ila je narobe svet.“

„Kako to?“

„O, saj je drugače priden! Takega hlapca kot bo ta, ne bomo dobili nikoli nikjer, samo da doraste! Tudi ubogljiv je sicer. Samo narobe svet je, vam pravim. Poleti se napravi v kožuh. Ves bo moker od potu. Ali on se ne zmeni za to. Ne vem, kakšen otrok je to! — Pa naj mu še tako pri-

*) Na Ruskem v Aziji.

povedujem: Ila, to je obleka za zimo! — Nič! Poletje ima za zimo. Otrok je otrok! Naj ima svoje veselje! Pod streho je bil prej pa je iztaknil očetovo kučmo. V hipu je bila na glavi. In jel je iskati še kaj drugega. S čim se je sedaj nakomuril, ne vem . . . Ali pozimi ta človek ne more trpeti obleke na sebi, ne črevljev na nogah. Z vsakim trenutjem se sezuje in sleče suknjo. Bos in golorok leta zunaj po snegu in ledu. Da bi poveznil kučmo na glavo, o tem še misliti ni. Pa mu nič ne škodi! Zdrav je kot riba, in vesela sem ga, saj bo, mislim, imeniten hlapec, ko doraste; ali narobe svet bo menda vedno.“ Tako mi je razjasnjevala mati Bohinčeva in karala in hvalila možakarja — Ilo.

Ali namenil sem se, da vam povem kaj drugega o Ili. Omenil sem to le kar mimogrede.

* * *

Pri Bohinčevih je nedavno vladala žalost. Vse je bilo potrto in žalostno, od najmlajšega Ila do največje sestrice Ivanke z mamo vred.

Ilov oče je hudo oboledel. Izpočetka pač otroci še niso vedeli toliko. Najmanj seveda Ila. Ali ko je dan za dnevom bila mati žalostneja, ko oče ni mogel več vstati iz postelje, takrat pa se je v srca vseh naselila žalost.

Obiskal sem v tej bolezni Bohinčeve večkrat. Opazoval sem obenem otroke. In videl sem njihovo žalost. Na otrokih ni bilo nič tistega svežega, zdravega, prikupljivega, ki obseva in ozarja zadovoljno mladost. Še tisti vedno živahni Ila, ki ni bil sicer nikdar ugnan, je povešal sedaj glavo, in njegovo nedolžno srčece je bilo žalostno. Poznala se mu je bol na obrazu in vedenju. Po prstih so hodili vsi po hiši. Glasno niso čevrljali ti mali ljubčki kot prej vedno. Skrivnosten, tih je bil njihov govor. Ponajveč so molčali.

Zadnje dni je hodil Ila še bolj zamišljen iz kota v kot. Nikjer mu ni bilo obstanka. Največ časa je prebil v sobi, kjer je ležal oče hudo bolan. Večkrat so morali dečka iskati, da je prišel h kosilu.

Običajno se je spravil v svojo posteljico, in tiste njegove velike oči so bile objokane.

„Kaj jočeš, Ila?“ je s slabotnim glasom vprašal oče.

Nič ni odgovoril Ila, le še hujše je zaihtel.

Mislite si lahko, ljubi otroci, kako je moralo biti ob srcu bolnemu očetu, ko je čul dobrega otroka, da joka zanj! . . .

„Le pridno molite, otroci,“ je večkrat dela žalostna mati. „Bog bo že ozdravil očeta; samo pridno molite!“

Od takrat je iskal Ila skrivališča. V svoji postelji je že večkrat molil za zdravje očetovo, ali glasno si ni upal. Njega pa je srce tako bolelo, da bi bil najrajši vpil, da si olajša notranje bolečine in da bi ga Bog lažje in bolj gotovo slišal.

Slednjič je dobil primeren prostor. Pod streho poleg sobe, kjer je ležal bolni oče, je bila sobica. Spravljali so Bohinčevi tja starino, ki ni bila več za rabo, kakor: potrto orodje, konjsko opravo in dr.

Sem se je Ila zatekel nekega dne. Skrbno je pazil, da ga nihče ni videl, kam je izginil. Ni hotel, da bi ga kdo motil. Danes se je namenil, prav glasno prositi Boga, naj že vendar ozdravi očeta.

Zaprl je skrbno vrata za sabo, pokleknil sredi sobice med staro ropotijo, sklenil roke, jih zavzdignil kvišku in hotel nekaj izpregovoriti. Ali glas ni hotel iz grla. Solze so se mu udrle po licu. Dolgo je jokal. Sem iz sosednje sobe je čul večkrat bolestno stokanje očetovo. Jokal je huje in huje. Zopet je zavzdignil roke: „O, ljubi, dobri Bog!“ je pričel. „Ali ne vidiš, kako je moj oče hudo bolan? O, seveda vidiš! Ali glasno Te nisem mogel do danes prositi zanj, ker nisem maral, da me sliši kdo drugi kot Ti, in ker nisem imel skrivališča. Danes pa glasno molim, in Ti slišiš! Kaj ne, ljubi Bog, da slišiš!“ Prestal je in poslušal kot bi čakal odgovora. „Če mi očeta ozdraviš,“ je nadaljeval, „pa mu Ila ne bo nikdar več nagajal in s tem žalil Tebe, ljubi moj Bog. Kaj ne, da ga ozdraviš?!“

Iztegnil je roke še više: „Kaj ne, ljubi Bog! Boš? Jaz ne neham prej prositi! Pa Te bom ves dan nadlegoval in prosil. Ali boš? Oh, saj vem, slišiš vse, veš pa tudi, kako ima Ila očeta rad! Bog! Boš ga ozdravil, jaz vem, da ga boš! . . .“

Glas mu je drhtel. Solze so lile po licu nedolžnega otroka. Oh, kako presrčna je bila ta otrokova molitev! Bog jo mora uslišati!

„Ila!“ Zamolklo je Ilo nekdo poklical.

„Kje si? H kosilu pojdi!“

Ila je to čul, ali sklenil je, da še prosi za očeta.

„Danes ne bom kosil, ljubi moj dobri Bogec. Pa zakaj ne bom kosil? Oh, samo zato ne bom kosil, da Ti ozdraviš očeta. Tudi igrač ne maram več. Tiste igrače, ki si mi jih namenil, ljubi Bog, poslati po sv. Miklavžu, vse tiste igrače obdrži, pa ne pošlji mi jih. Pošlji jih rajši kakemu ubožnejšemu dobremu dečku, da bo srečen in vesel, pa priden tudi. Vse obdrži, ljubi Bog, ali ozdravi mi očeta!“

„Ila!“ Oče je poklical v sosednji sobi.

V trenutku je bil Ila pri njem.

„Kaj pa si delal v oni sobi?“ je vprašal oče. Solze so mu trepetale v očeh.

„Boga sem prosil, da vas ozdravi,“ je odgovoril Ila.

Oče je čul vso to iskreno otrokovo molitev, zakaj Ila je glasno ihte prosil. Nekaj neznansko blagega mu je leglo v dušo. Nekaj tako sladkega se mu je porajalo v duši, da ni čutil več bolečin v telesu.

Po stopnicah gor je prišla mati z zdravnikom.

„Tega se nisem nikdar nadejal,“ je rekel zdravnik odhajaje. „Bolezen je sedaj brez nevarnosti. Preboleli ste v tej noči. Lahko ste veseli.“

Ila sicer ni dosti umel teh besed, ali nekaj mehkega mu je napolnilo srce. Matere se je prijel za predpasnik pa del: „Mama, sedaj so pa oče že zdravi, kaj ne!?“

„Zdravi še niso, ali kmalu bodo.“

„Saj jaz sem to vedel!“ je del Ila.

„Prav! Sedaj pa pojdi h kosilu.“

Ila je odšel.

Iz bolnikove sobe so se malo na to čuli ihteči glasovi. Mati je ginjena jokala, ko ji je pripovedoval oče, kaj je Ila danes počel. Ko je Ila molil za bolnega očeta, takrat se je prvič skril.

II.

Pri Bohinčevih se je naselilo zopet veselje. Oče je zdrav. Kakor je zagotavljal zdravnik: bolnik je prebolel. Polagoma je prihajalo veselje in novo življenje v Bohinčev dom, polagoma kakor prihaja pomlad. Posamezne cvetke se začno prikazovati in pozvanjati k novemu vstajenju. Ila ni bil več tisti otožni Ila. Od dne do dne je prihajal živahnejši, od dne do dne vselejši. Bratci in sestre so mu bili v tem enaki, in ni bilo dolgo, ko so zagostoleli vsi v presrčnem otroškem veselju prav kakor ptički, pozdravljajoč veselo pomlad. To je bilo veselja, čevrljanja, žvrgoljenja! E, pri Bohinčevih se je naselilo zopet veselje.

„Ste že zopet taki kot vrabci v prosu,“ je ponavljala dobra mati. Sama je bila vesela z otroki, da že dolgo prej ne tako.

Ila je iznova privlekel na dan igrače, ki mu jih je vseeno prinesel Miklavž, dasi jih je bil svoječasno odklonil in prepustil kakemu drugemu pridnemu dečku. Povsod ga je bilo dosti. Dvorišče, prej zapuščeno, je bilo sedaj vedno živo. Hlev, prej tih, je postal živ, zakaj Ila je bilo povsod dosti. Živina v hlevu, ki je prej bila vajena Ilinih obiskov in ga je najbrž že pogrešala, je zopet zvedavo gledala mladega korenjaka, ki je povsod, povsod vtikal svoj nosek. Pes, privezan na verigi poleg hleva, je imel zopet polno zabave, zakaj Ila je z vsakim trenutkom prihitel k njemu, pa mu je prinesel ta ali oni grižljaj in mu nagajal. Prijemal ga je za gobec, ušesa, prijemal za noge, in hodila sta po dveh nogah, kolikor je dopuščala precej dolga veriga. Z veseljem Ilom se je tudi psu začelo lepše pasje življenje. Drugaril je Ilu seveda vedno bratec Tonček. Vse je oživelilo okolo Bohinčevih. Zdelo se je, da celo valovi bistre Save prijetneje šume ter porredneje poskakujejo pod hišo kot doslej. Da, za junaka Ilo in za vse Bohinčeve se je začelo novo življenje.

Ko je proti večeru Ila truden in upehan prihitel v hišo in pojedel večerjo, je izginil v deželo sanj, kot bi mignil. Največkrat pa je zaspal že kar ob skledi. In takrat ga je bilo imenitno videti. Počasi je jel zajemati z žlico. Redkeje in redkeje. Oči so mu malo zlezle skupaj, pa jih je zopet odprl in pogledal okolo sebe in iznova segel z žlico v skledico. Naposled pa so mu oči odpovedale pokorščino. Zaprle so se, roka z žlico mu je omahnila na mizo — in Ila ni bilo več med bedečimi. Skrbna mama ga je morala skoro vsak večer nesti v posteljo. Ker pa je bil Ila že težak korenjak, se je mati tega naposled naveličala in gonila ga je vsak večer takoj na vrh hiše, v posteljo, da je kar tam večerjal.

Ali Ila je bil tako neizrečeno rad spodaj pri družini, ko je večerjala. Silno nerad je šel na vrh. Zato pa je tudi vedno odpiral oči široko, dokler

je le šlo, da ne bi zaspal ob mizi. Pa skoro nikoli se mu ni posrečilo. Mama je že vedela. Kadar se mu je prvič veka položila na trudno oko, ko je jela roka negotovo segati v skledico, je bilo z Ilo že v kraju in — hajdi! — na vrh je moral.

„Sedaj-le na zimo bodo jeli klati in delali bodo zvečer klobase, jaz bom pa moral iti spat,“ je modroval često Ila. Jel je zato razmišljati, kje bi našel skrivališče spodaj v sobi, da bi se skrnil maminemu paznemu očesu, odkoder bi lahko gledal klavca in klobase. In pogodil jo je. Nekega večera ga je mati nagnala iz kuhinje na vrh, ker je že v kuhinji dremal. Kuhala sta tisti večer kašo, a Ila sam bi jo bil gotovo prismojil, zakaj zaspal bi bil. Ko ga je mama spodila na vrh, tedaj je kar lepo slušal in šel iz kuhinje. Ni pa šel na vrh. V hišo se je splazil, kjer ni bilo še nikogar.

„Danes ne grem na vrh,“ si je mislil in zlezel pod klop. Pod klopjo je bilo par starih škorenj. Lepo si jih je del Ila pod glavo in pod klopjo zaspal.

Družina je prišla k večerji. Odvečerjali so. Ila je lepo spal pod klopjo na škornjih. Spravili so se k počitku. Mati pride na vrh in pogleda v postelj Ilino. Ile ni. Kam pa je šel? Saj je že dolgo, kar je odšel na vrh, tako je mislila mati in zaskrbelo jo je. Šinilo ji je v glavo, da je bil Ila jako zaspan in da je lahko mogoče, da je odšel namesto na vrh na dvorišče in odtod zagazil v Savo. Mati se je ob tej misli ustrašila. Z očetom pohitita oba v spodnje prostore in pretakneta vse kote, iztikata in kličeta. Ila se ne oglasi. V hlev gresta. Ali hlapci Ile že dolgo niso videli. Vsa v skrbeh stopita oče in mati v sobo, kjer je večerjala družina. Vse pretakneta, in glej: pod klopjo spi Ila sladko na starih škornjih.

To pot se je Ila materinim skrbnim očem dobro skrnil.

Pred nekoliko dnevi pa sem učakal to-le:

Ila sedi moško pri peči.

Mati: „Ila, na vrh pojdi spat!“

Ila: „Oh, še malo, mama, še malo naj počakam.“

Mati: „Ne bom te zopet nosila na vrh; pretežak si.“

Ila: „Prav gotovo ne zaspim!“

Mati: „Pa prav malo časa, da veš!“

Ila: „Le še malo. Toliko, da bo Jernej zašpilil zadnjo klobaso.“

Tisti večer so delali pri Bohinčevih klobase.

Po tem dvogovoru je mati odšla v kuhinjo po obarjeno kašo za klobase. Na Ilo ni nihče pazil. Vsi smo pozabili nanj, tudi mati, ker je imela dovolj drugega opravila.

Ta večer se je Ila dobro skrnil, pa tudi zaspal ni.

Ura je bila že enajsta, ko je Jernej zašpilil zadnjo klobaso in rekel: „Zadnja je zašpilena!“

Ob teh besedah pa se je mati spomnila Ile. Pogledala je k peči. Tam ga ni bilo.

„Kam pa se je Ila zopet spravil?“ je dela in takoj pogledala pod klop k starim črevljem, ali Ile ni bilo pod klopjo. Zopet jo je zaskrbelo. Klicala

ni, ali oči so ji šle hipoma po vseh kotih. Poznala se jim je zopet velika materinska skrb in ljubezen. Gledali smo z materjo vred povsod.

„Ila!“ je ta naposled zaklicala.

„Morda jo je pa pobral na vrh in ni čakal zadnje klobase,“ se je oglasil klavec.

„Gori ga ni, to vem, gori ga ni!“

„No, majhen je sicer res, ali kot šivanka ni, da bi ga ne našli.“

Materine oči so se uprle v dodelane klobase, ki so bile razpoložene po mizi. Klavec je videl ta pogled. Nekaj nagajivega mu je šinilo preko usten in tako-le je rekel: „Majhen je Ila res, saj vam rečem, ali v klobase ga nisem podelal. Je že prevelik za v klobase.“

„Ila!“

Videlo se je na materinem klicu, da je vedno v večjih skrbah.

„Ila!“ je poklicala še enkrat in stopila na prag.

Nekje je nekaj zašumelo in zaškripalo: „Kaj pa je mama?“ se je oglasilo. „Ali je že zadnja klobasa zašpilena?“

Vsi smo buhnili v smeh. „Kje je nevidni Ila?“ so vprašale naše začudene oči. Tako blizo je bil čuti glas, a Ila nikoli nikjer videti.

„Kje pa si, ti nepridiprav?“ je zaklicala mati.

„Ej, mamica! Ni ne nepridiprav, le verjemite, da je pridiprav. Saj komaj čakate, da pride, da ga vidite.“ Tako je modroval klavec.

In spet je nekaj zašumelo in spet je nekje nekaj zaškripalo.

„Tukaj-le sem! V jerbasu sem!“ se je oglasil Ila. Náte me no, mama! Ven ne morem!“

Vsi smo iskali in gledali, ali jerbasa, kjer naj bi bil Ila — nikjer.

„Kje si?“

„V jerbasu, mama! Tako tesno je, pa ne morem ven!“

„Pa bodi notri! Saj ne vem, kje je jerbas“, je dela mati, in na očeh se ji je bralo zopet veselje. Smeh jo je silil. Vesela je bila, saj je čula glas ljubljene sinčka. „Hoj, mama! Ven ne morem! V jerbasu sem, jerbas pa je pod pečjo, mama! Náte me no!“ je vpil Ila.

Pogledala je mati pod peč, ugledala skriti jerbas pa potegnila vse skupaj ven. Imenitno se je pripeljal Ila v jerbasu izpod peči. Sam ni mogel ven. Prostor je bil le premajhen. Noter je še zlezel, a ven ni šlo.

Kakor hitro je bil iz luknje, je sedel v jerbasu, kjer je doslej ležal zvít v klopčič in najbrže že tudi malo podremal, ker je preslišal prvi klic materin. Možno je sedel v njem. Lice mu je žarelo veselja, saj se je peljal v pletenem vozu prav do srede hiše zastonj.

Tisti večer se je Ila imenitno skril.

„Lahko noč, Ila! Mislili smo, da si v klobasah. Majhen si pač!“ tako je Ili ponagajal klavec in odšel.

Možno je vstal Ila v jerbasu in pokazal svojo zajetno postavo, češ: „V klobase me pa že ne spravite! Tisto pa ne! Jaz bom pa spravljaj jutri klobase, v želodček jih bom spravljaj.“